

СИЛАБУС
дисципліни «Ризик-менеджмент»
на отримання першого (бакалаврського) ступеню вищої освіти
за спеціальністю 073 «Менеджмент»,
освітньо-професійна програма «Менеджмент»

1. Викладач: Коленда Наталія Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент

Контактна інформація викладача:

Телефон 0507397354

Електронна пошта: Natalya.Kolenda@gmail.com

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, а. 308

2. Коротка анотація дисципліни. Навчальна дисципліна «Ризик-менеджмент» належить до нормативних дисциплін, спрямована на формування фахових компетенцій щодо виявлення, оцінювання та управління ризиками у процесі засвоєння теоретичних та практичних аспектів ризик-менеджменту. Особлива увага приділяється здобуттю практичних навиків розробки та реалізації заходів попередження, зниження рівня ризику а також використання ризику в цілях нарощення капіталу підприємства та максимізації його прибутку.

3. Пререквізити і постреквізити дисципліни.

Пререквізити:

- статистика (здатність застосовувати математичні методи для системного опису складних економічних зв'язків між виробничими об'єктами та при організації контролю економічної діяльності; здатність обирати та використовувати сучасні технології для розробки прогнозу стану соціально-економічних систем; уміння виконувати обчислення числових характеристик економічних об'єктів і процесів; уміння аналізувати причинно-наслідкові зв'язки в економічних процесах);

- оптимізаційні методи і моделі (здатність формулювати оптимізаційну модель, що відповідає економічній задачі; уміння давати економічну інтерпретацію отриманому розв'язку та рекомендації щодо його практичного застосування; обирати і використовувати найбільш ефективні методи розв'язку задачі математичного програмування);

- макроекономіка (знання особливостей макроекономічних явищ і процесів; аналіз основних факторів економічного зростання та ефективності економічної політики);

- мікроекономіка (здатність аналізувати фактори впливу на діяльність суб'єктів мікрорівня та конкретно-логічні ситуації, що виникають в ринкових умовах; володіти методами економіко-математичного моделювання для обґрунтування рішень фірм в різних структурах ринку);

- менеджмент (фахові компетентності: здатність застосовувати знання про сучасні досягнення менеджменту в практичній діяльності при розробці ефективних управлінських рішень; здатність аналізувати результати діяльності організації, визначати перспективи її розвитку; здатність управляти організацією та її підрозділами шляхом реалізації функцій менеджменту; здатність створювати та організовувати ефективні комунікації);

- економіка підприємства (опанування основних засад впливу на діяльність підприємства факторів внутрішнього і зовнішнього середовища; знання механізму розвитку підприємства, запобігання кризових явищ та банкрутства, забезпечення економічної безпеки підприємств; здатність забезпечувати економічні результати господарсько-фінансової діяльності підприємства, оцінювати ефективність та конкурентоспроможність діяльності підприємств та розробляти напрями їх підвищення);

- бухгалтерський облік (здатність до узагальнення та інтерпретації звітності для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення);

- аналіз господарської діяльності (здатність проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень; здатність знаходити і застосовувати інформацію для аналітичної оцінки господарської діяльності підприємства; здатність обирати і використовувати прийоми та методики аналізу відповідно до інформаційних

потреб управління; здатність встановлювати причинно-наслідкові та функціональні залежності між показниками, ситуаціями, результатами);

- фінансовий менеджмент (здатність виявляти вплив факторів на кінцевий фінансовий результат підприємства; здатність аналізувати фінансові ризики);

- стратегічний аналіз (здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі стратегічного аналізу).

Постреквізити: проектний менеджмент, операційний менеджмент, інноваційний менеджмент, креативний менеджмент, управління витратами, екологічний менеджмент, логістика, менеджмент конкурентоспроможності, бізнес-симуляція (топ-менеджмент), менеджмент безпеки.

4. Мета та основні задачі дисципліни.

Мета вивчення дисципліни – озброїти майбутніх фахівців систематизованими знаннями щодо аналізу, моделювання, оцінки та управління ризиком, оволодіння сукупністю теоретичних і методичних питань а також практичним досвідом щодо аналізу й оцінки ризиків діяльності підприємств та управління ними.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни є:

- вивчення основних прийомів і методів управління ризиками;
- набуття навиків проведення оцінки ризиків різних функціональних економічних систем;
- набуття навиків аналізу отриманих результатів і розробки відповідних управлінських рішень;
- формування знань і навичок щодо використання найефективніших форм і методів оцінки величини економічного ризику і шляхів мінімізації його величини.

5. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність – здатність вирішувати складні задачі та практичні проблеми управління ризиками та приймати обґрунтовані й економічно доцільні рішення в умовах ризику, що передбачає використання різноманітних загальнонаукових і спеціальних методів, застосовування певних теорій та наукових підходів у професійній діяльності.

Загальні компетентності:

- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність до навчання та самоосвіти з питань ризик-менеджменту;
- формування дослідницьких навичок та умінь з ризик-менеджменту;
- уміння креативного вироблення ідей щодо оптимального управління, як власними ризиками, так і ризиками підприємства;
- формування навичок критичного мислення з питань ризик-менеджменту;
- здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел;
- здатність виявляти та вирішувати проблеми;
- здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення;
- здатність до засвоєння нових знань;
- здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо;
- здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань;
- здатність формулювати висновки і доносити їх як до фахівців так і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;
- здатність до організування ефективних комунікацій у процесі управління.

Фахові компетентності:

- здатність кількісної оцінки економічних процесів та їх математичного моделювання;
- здатність організовувати та реалізовувати ефективні стратегічні рішення в процесі управління ризиками;

- здатність використовувати стратегічний аналіз у сучасних умовах розвитку та управління ризиками;
- здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища та приймати обґрунтовані рішення щодо управління ризиками;
- здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій ризик-менеджменту;
- здатність планувати діяльність організації та управляти часом;
- здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення;
- здатність визначати перспективи розвитку організації;
- здатність діяти соціально відповідально і свідомо;
- здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань щодо управління ризиками;
- здатність розуміти та застосовувати стратегічний (комплексний, інтегральний) і функціональний ризик-менеджмент;
- здатність виявляти джерела та чинники, проводити його кількісний та якісний аналіз;
- здатність визначати глобальні ризики та враховувати їх вплив при прийнятті управлінських рішень;
- здатність правильно обирати спосіб управління ризиком;
- здатність організувати управління ризиком на підприємстві;
- здатність виявляти, оцінювати операційні ризики та управляти ними;
- здатність виявляти, оцінювати та управляти фінансовими ризиками;
- здатність розробляти систему антикризових заходів на підприємствах;
- здатність застосовувати ризик-менеджмент при проведенні маркетингових досліджень
- здатність визначати ризики споживача та управляти ними;
- здатність визначати та оцінювати зовнішньоекономічні ризики та здійснювати управління ними;
- здатність застосування спеціалізованого програмного забезпечення в ризик-менеджменті.

6. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти ризик-менеджменту

Тема 1. Вступ до дисципліни «Ризик-менеджмент»

Ризик-менеджмент і менеджмент: їх взаємозв'язок. Визначення ризику і ризик-менеджменту (з урахуванням термінології ISO і стандарту AS/NZ Standard 4360:1999). Актуальність вивчення курсу ризик-менеджменту. Еволюція ризик-менеджменту. Стратегічний (комплексний, інтегральний) і функціональний ризик-менеджмент. Ризик і підприємництво. Основні терміни і визначення: невизначеність, неприйняття ризику, безризиковий еквівалент, ризик. Основні властивості ризику. Функції ризику. Джерела та чинники ризику.

Тема 2. Класифікація ризиків і загальна схема ризик-менеджменту

Класифікація ризиків (для фінансових і нефінансових організацій). Основні і додаткові критерії класифікації та види ризиків. Загальна схема процесу управління ризиками. Управління ризиком і страхування. Показники ризику. Глобальні ризики. Ризики у міжнародному бізнесі. Світові карти ризиків.

Тема 3. Засади системного аналізу ризику.

Аналіз ризику, загальні принципи. Якісний аналіз ризику – деякі аспекти. Об'єктивні та суб'єктивні чинники, які впливають на ступінь ризику. Кількісний аналіз ризику. Методи кількісного аналізу ризику: статистичні, використання аналогів, експертні методи, аналіз доречності витрат. Метод аналогій. Аналіз чутливості. Аналіз ризику методами імітаційного моделювання. Аналіз ризику можливих збитків.

Організація робіт для аналізу ризику. Системний аналіз ризику в економіці та підприємстві. Процес прийняття економічних рішень з урахуванням ризику. Аналіз ризикованості підприємства на підставі показників фінансового стану.

Тема 4. Методологічні засади й інструментарій кількісного оцінювання ступеня ризику

Загальні підходи до кількісного оцінювання ступеня ризику. Ймовірність як один із підходів до оцінювання ступеня ризику. Інгрідієнт економічного показника. Об'єктивний і суб'єктивний методи вимірювання ризику. Ризик в абсолютному виразі: математичне сподівання, дисперсія, середньоквадратичне відхилення. Ризик у відносному виразі: коефіцієнт ризику. Застосування нерівності Чебишева в оцінках ступеня ризику. Допустимий, критичний та катастрофічний ризику. Типова крива щільності розподілу ймовірностей випадкових збитків. Оцінка ризику ліквідності. Коефіцієнт чутливості бета. Розподіл ймовірностей випадкових збитків (ризик).

Тема 5. Основні засади управління ризиком

Основні підходи до процесу управління ризиком, загальні засади: уникнення ризику, попередження ризику, прийняття ступеня ризику. Зовнішні способи зменшення ризику: розподіл, страхування. Внутрішні способи оптимізації ризику: лімітування, диверсифікація, здобуття додаткової інформації.

Принципи управління ризиком. Основні способи управління економічним ризиком. Прийняття рішень з урахуванням ризику. Використання експерименту як чинника зниження ризику. Таблиця рішень. Структура та види запасів, резервів. Резервування грошових засобів та покриття випадкових затрат.

Управління запасами з врахуванням ризику: модель запасів готівки. Модель управління запасами за умов невизначеності та зумовленого нею ризику. Задачі управління виробництвом та резервами: визначення оптимальної області маневрування з врахуванням непрямого резерву, з врахуванням взаємозаміни матеріальних ресурсів, з врахуванням прямого резерву матеріальних ресурсів. Обчислення та узгодження виробничої програми з оптимальною областю маневрування: повне узгодження, жорстке узгодження, компромісне узгодження.

Збитки та їх класифікація. Класи збитків. Рішення щодо управління ризиком відповідно до класів збитків. Фінансування ризику: джерела фінансування, структура витрат на ризик. Структура витрат на фінансування ризику відповідно до методів управління ризиком. Страхування і функції ризик-менеджера. Самострахування і кептивні страхові компанії. Інші методи передачі ризику.

Тема 6. Ризик-менеджмент на підприємстві: його організація і потрібна документація

Організація управління ризиком на підприємстві. Програма ризик-менеджменту і принципи її укладання. Документація: декларація ризик-менеджменту і програма ризик-менеджменту.

Схема реалізації програми ризик-менеджменту. Розробка та ухвалення схеми управління ризиком. Участь вищого керівництва в ризик-менеджменті. Затвердження стратегії управління ризиком. Установлення відповідальності за впровадження ризик-менеджменту в компанії. Штат. Комунікації і навчання. Упровадження культури ризик-менеджменту за допомогою системи управління кадрами. Моніторинг процесу ризик-менеджменту.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти ризик-менеджменту

Тема 7. Операційний ризик-менеджмент

Ризик-менеджмент на виробництві (операційний). Особливості виявлення операційних ризиків. Опитні листи і їх структура. Метод структурних діаграм. Карти потоків. Пряма інспекція. Аналіз фінансової й управлінської звітності. Особливості оцінки операційного ризику. Методи оцінки ризику. Методи оцінки ймовірності несприятливих подій (метод побудови дерев подій, метод події – наслідки, метод дерев відмов, метод індексів небезпеки). Методи оцінки збитків.

Тема 8. Ризик-менеджмент у сфері фінансів

Фінансові ризики і важливість їх вивчення. Фінанси, фінансова система та її функції, фінансові потоки. Фінансові рішення та фінансовий менеджмент. Фінансова система і ризики. Фінансові ризики: суть і характеристики. Класифікація фінансових ризиків. Ризик-менеджмент у фінансовій сфері та його принципи. Методичний інструментарій оцінки рівня фінансового ризику.

Управління фінансовими ризиками: суть і етапи. Фактори, що впливають на рівень фінансових ризиків. Методи управління фінансовими ризиками.

Тема 9. Ризик-менеджмент у сфері маркетингу

Ризик-менеджмент і маркетинг: сфери перетинання. Ризик-менеджмент під час проведення маркетингових досліджень. Ризики споживача (сприймані ризики): визначення і дискусії щодо них. Моделі вимірювання сприйманого ризику. Маркетингове дослідження сприйманого ризику.

Тема 10. Ризик-менеджмент у зовнішньоекономічній діяльності

Зовнішньоекономічні ризики та їх види. Ризики країни. Ризик вибору партнера. Ризики зовнішньоекономічного контракту. Практичні аспекти аналізу і розрахунку ризиків на етапі підготовки зовнішньоекономічної операції.

Тема 11. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання

Використання Excel для ризик-менеджменту. Методи аналізу ризиків інвестиційних проектів (метод коректування норми дисконту, метод достовірних еквівалентів, аналіз чутливості критеріїв ефективності, метод сценаріїв, аналіз імовірнісного розподілу потоків платежів, дерево рішень). Імітаційне моделювання інвестиційних ризиків. Математична модель маркетингового проекту.

Тема 12. Використання спеціалізованого програмного забезпечення у сфері ризик-менеджменту

Можливість і потреба використання спеціалізованого програмного забезпечення (ПЗ) в ризик-менеджменті. Огляд наявного ПЗ. Використання спеціалізованого ПЗ для управління ризиками на підприємстві (@Rsk, Crystal Ball та ін.). Використання спеціалізованого ПЗ у сфері маркетингу.

7. Організація навчання.

Вивчення курсу відбуватиметься з урахуванням студентоцентрованого, проблемно-орієнтованого, діяльнісного, комунікативного, професійно-орієнтованого та міждисциплінарного підходів.

Навчальний процес включає проведення лекцій, практичних, семінарських занять та самостійну роботу.

Лекційний курс передбачає проведення проблемних, тематичних лекцій, лекцій-консультацій, бесід та дискусій. Мета проведення таких лекцій – формування активної позиції студента в навчальному процесі, компетентностей щодо розуміння особливостей управління ризиками та прийняття відповідних управлінських рішень.

Практичні заняття плануються з кожної теми, включають розв'язування задач, вирішення кейсових та ситуаційних завдань, пошук відповідей на проблемні питання, написання контрольних робіт, виконання завдань дослідницького характеру. При цьому планується застосовувати такі *форми та методи навчання*: тренінги; рольові та ділові ігри; презентація результатів дослідження, кейс-метод, віртуальні екскурсії, квести, проблемні заняття, прес-конференції.

Самостійна робота студентів передбачає проведення досліджень та більш глибокого вивчення окремих питань дисципліни, написання тез, статей, наукових доповідей. Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок, дотриманий принцип академічної доброчесності. При умові невиконання однієї із зазначених умов, кількість балів знижується на 0,25 бала. У разі невиконання чи відсутності завдання студент не отримує балів за самостійну роботу (завдання).

Консультування щодо виконання завдань самостійної роботи та їх здача проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Форми контролю: поточне оцінювання (письмова контрольна робота (ПКР), розв'язування задач (РЗ), виконання проблемних чи ситуаційних завдань (СЗ), виконання практичних завдань

(ПЗ), розгляд кейсів (К), виступи студентів з доповідями (В)), модульний контроль, підсумковий контроль у формі іспиту.

Система поточного оцінювання компетенцій

Фахові компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти ризик-менеджменту				
Тема 1. Вступ до дисципліни «Ризик-менеджмент»				
Здатність розуміти та застосовувати стратегічний (комплексний, інтегральний) і функціональний ризик-менеджмент Розуміння основних властивостей ризику та здатність їх врахування при прийнятті управлінських рішень Здатність виявляти джерела та чинники ризику	Лекція	Вступна лекція	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Обговорення Семінар з використанням евристичної бесіди	Опитування	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	СЗ ПКР	1
Тема 2. Класифікація ризиків і загальна схема ризик-менеджменту				
Здатність використовувати стратегічний аналіз у сучасних умовах розвитку та управління ризиками. Здатність визначати вид ризику та його особливості Здатність визначати глобальні ризики та враховувати їх вплив при прийнятті управлінських рішень Здатність визначати та враховувати вплив ризиків у міжнародному бізнесі на діяльність підприємства Здатність застосовувати світові карти ризиків при прийнятті управлінських рішень	Лекція	Лекція-бесіда	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розгляд кейсів Практичне-змагання	К В	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1
Тема 3. Засади системного аналізу ризику				
Здатність кількісної оцінки економічних процесів та їх математичного моделювання Здатність організувати роботу для аналізу ризику Здатність здійснювати системний аналіз ризику в економіці та підприємстві Здатність проводити якісний аналіз ризику Здатність визначати об'єктивні та суб'єктивні чинники, які впливають на рівень ризику Здатність проводити кількісний аналіз ризику Здатність правильно обирати метод кількісного аналізу ризику Здатність приймати економічні рішення з урахуванням ризику	Лекція	Лекція-консультація	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розв'язання проблемних та ситуаційних завдань Розгляд кейсів	СЗ К	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1
Тема 4. Методологічні засади й інструментарій кількісного оцінювання ступеня ризику				
Здатність кількісної оцінки економічних процесів та їх математичного моделювання Здатність застосовувати загальні підходи до кількісного оцінювання рівня ризику Здатність визначати ймовірність як показник рівня ризику Здатність оцінити ризик в абсолютному вираженні Здатність оцінити ризик у відносному вираженні Здатність застосовувати нерівність Чебишева при оцінці ризику Здатність визначати рівні ризики Здатність оцінити ризик ліквідності	Лекція	Лекція-консультація	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розв'язування задач Обговорення	РЗ Опитування	2,5
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1
Тема 5. Основні засади управління ризиком				
Здатність організовувати та реалізовувати ефективні стратегічні рішення в процесі управління ризиками Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій ризик-менеджменту; Здатність правильно обирати спосіб управління ризиком Здатність правильно застосовувати зовнішні та внутрішні способи зменшення ризику	Лекція	Лекція-дискусія	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розгляд кейсів Розв'язання проблемних та ситуаційних завдань	К СЗ	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1

Здатність будувати таблицю рішень Здатність управління запасами з урахуванням ризику Здатність управління виробництвом та резервами Здатність приймати рішення щодо управління ризиком відповідно до класів збитків Здатність обирати спосіб фінансування ризику				
Тема 6. Ризик-менеджмент на підприємстві: його організація і потрібна документація				
Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища та приймати обґрунтовані рішення щодо управління ризиками; Здатність організувати управління ризиком на підприємстві Здатність розробити документацію ризик-менеджменту Здатність розробити схему управління ризиком Здатність здійснювати моніторинг процесу ризик-менеджменту	Лекція	Лекція-бесіда	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розгляд кейсів Практичне з виступами студентів	К В	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1
Кількість балів за модуль 1	Лекція			1,5
	Практичне заняття			12,5
	Самостійна робота			6
Максимальна кількість балів за модуль 1				20
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти ризик-менеджменту				
Тема 7. Операційний ризик-менеджмент				
Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення Здатність виявляти, оцінювати операційні ризики та управляти ними Здатність застосовувати окремі методи для оцінки операційного ризику Здатність оцінювати операційні ризики шляхом оцінки ймовірності несприятливих подій Здатність оцінити збитки	Лекція	Проблемна лекція	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розв'язання проблемних та ситуаційних завдань Розв'язування задач	СЗ РЗ	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1
Тема 8. Ризик-менеджмент у сфері фінансів				
Здатність визначати перспективи розвитку організації Здатність використовувати стратегічний аналіз у сучасних умовах розвитку та управління ризиками Здатність виявляти, оцінювати та управляти фінансовими ризиками Здатність застосовувати ризик-менеджмент у фінансовій сфері Здатність застосовувати методичний інструментарій оцінки рівня фінансового ризику	Лекція	Лекція-бесіда	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розгляд кейсів Виконання практичних завдань Розв'язування задач	К ПЗ РЗ	2,5
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1
Тема 9. Ризик-менеджмент у сфері маркетингу				
Здатність кількісної оцінки економічних процесів та їх математичного моделювання Здатність планувати діяльність організації та управляти часом Здатність застосовувати ризик-менеджмент при проведенні маркетингових досліджень Здатність визначати ризики споживача та управляти ними Здатність застосовувати моделі вимірювання сприйманого ризику	Лекція	Лекція-прес-конференція	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розв'язання проблемних та ситуаційних завдань Семінар-диспут	СЗ В Опитування	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1
Тема 10. Ризик-менеджмент у зовнішньоекономічній діяльності				
Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій ризик-менеджменту Здатність визначати та оцінювати зовнішньоекономічні ризики та здійснювати управління ними Здатність проводити аналіз і розрахунок ризиків на етапі підготовки зовнішньоекономічної операції	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розв'язання проблемних та ситуаційних завдань Розгляд кейсів	СЗ К	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1

Тема 11. Кількісний аналіз проектних ризиків і можливості комп'ютерного моделювання				
Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій ризик-менеджменту Здатність кількісної оцінки економічних процесів та їх математичного моделювання Здатність застосовувати Excel для ризик-менеджменту Здатність застосовувати методи аналізу ризиків інвестиційних проектів Здатність здійснювати імітаційне моделювання інвестиційних ризиків Здатність будувати математичну модель маркетингового проекту	Лекція	Лекція-консультація	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Розгляд кейсів Виконання практичних завдань	К ПЗ	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1
Тема 12. Використання спеціалізованого програмного забезпечення у сфері ризик- менеджменту				
Здатність кількісної оцінки економічних процесів та їх математичного моделювання Здатність застосування спеціалізованого програмного забезпечення в ризик-менеджменті Здатність змодельовати ризикову ситуацію для прийняття управлінських рішень Здатність розробляти відповідні економіко-математичні моделі для оцінки ризиків та вибору методу управління ними	Лекція	Лекція-бесіда	Робота на лекції	0,25
	Практичне заняття	Виконання практичних завдань	ПЗ	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу	ПКР	1
Кількість балів за модуль 2	Лекція			1,5
	Практичне заняття			12,5
	Самостійна робота			6
Максимальна кількість балів за модуль 2				20
Інтегральна компетентність – здатність вирішувати практичні проблеми управління ризиками та приймати обґрунтовані й економічно доцільні рішення в умовах ризику, що передбачає використання різноманітних загальнонаукових і спеціальних методів, застосування певних теорій та наукових підходів у професійній діяльності.				
Загальна максимальна кількість балів				40

Модульний та підсумковий контроль проводиться у письмовій формі. Модульний контроль включає термінологічний диктант (20 балів – 2 бали за правильну відповідь) та задача (10 балів за умови правильного розв'язання з поясненнями та висновками). Підсумковий контроль включає термінологічний диктант (30 балів – 2 бали за правильну відповідь), одне відкрите питання (10 балів за повну, правильну відповідь) та задача (20 балів за умови правильного розв'язання з поясненнями та висновками).

8. Політика курсу.

Відвідування усіх видів занять є обов'язковим (для студентів вільної форми відвідування – практичних занять). Студенти повинні дотримуватися термінів, визначених графіком навчального процесу для виконання усіх робіт, передбачених навчальним планом. Якщо заняття пропущено з поважної причини (підтверджується документально), то студент має можливість відпрацьовувати їх у визначений час згідно затвердженого графіка. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Академічна доброчесність: навчання повинно базуватися на принципах академічної доброчесності, взаємоповаги та відкритості. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, компіляція, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (*-1 бал*). Дата модульної контрольної роботи повідомляється студентам не пізніше ніж за два тижні до дня проведення. Складання модулів відбувається лише раз відповідно до встановленого терміну. Якщо студент під час проведення модульної контрольної роботи був відсутній з поважної причини (підтверджується документально), йому дається можливість написати роботу в інший час (узгоджується з викладачем) при цьому зміни завдання становитимуть не менше 50 %.

Політика виставлення балів. Враховуються бали поточного (40 балів), модульного або підсумкового оцінювання (60 балів). При цьому обов'язково враховуються активність на заняттях, виконання додаткових завдань, проведення наукових досліджень за тематикою дисципліни,

наявність пропусків та запізень на заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання. Якщо студент протягом семестру не отримав балів з поточного оцінювання знань, то він не допускається до складання екзамену.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

9. Методичне забезпечення курсу

1. Коленда Н. В. Ризик-менеджмент. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи для студентів напряму підготовки «Менеджмент» денної та заочної форм навчання. Луцьк, 2015. 64 с.

2. Коленда Н. В. Управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності. Коспект лекцій. Луцьк: Терен, 2016. 168 с.

3. Коленда Н. В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Ризик-менеджмент» для студентів спеціальностей 073 «Менеджмент», 071 «Облік та оподаткування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання. Луцьк, 2019. 64 с.